Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл ааҕыннан 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 35 (4458) | 1974 сыл. Күлүн тутар 21 күнэ ЧЭППИЭР | Сыаната 2 харчы

ЛЕНИНСКЭЙ-ПОЛИТИКА ӨРӨГӨЙДӨӨҺҮНЭ

ССКП КК Генеральнай секретара Л. И. Брежнев Алма-Атаҕа кырыс сирдэри туһаҕа таһаарыы 20 сыла туолуутугар анаммыт уоруулаах мунньахха тыл этиитэ атын дойдулар бочуоттэрин бөлөҕөтолорун тарта. Политическай ыытааччылар Л. И. Брежнев советскай экономиканы сайыннарыы сүгүннэрэ былааннарын арыйан көрдэрүүтэ уонна ол курдук ССРС тас балаһыанньатын сыаналаах ааҕына Советскай Союз, советскай дьоннор олохторун уйгутун үрдэтии, аан дойдуга бутуннуутугар эйэни бөҕөргөтүү ленинскэй политикатын утумнаахтын олохтоох нилээрэн туран, бары норуоттары ыытары доҕордуу олороро баҕарарын чаҕылхайдык көрдөрөр диэн бэлиэтииллэр. (ССТА).

«ДОҔОРДОҺУУ» АЛМААС

Якутскай (ССТА). Мирнай куорат обогатительнай фабрикаларыттан бинирдэстэрэгэр 73,7 карат ыйааһынныах алмаас булуллуна. Сыаналаах таас «Набрамдал» диэн аатталлар, ол монголлуу «Доҕордоһуу» диэн-тыл буолар. Минералта ити аат Монгольскай Народнай Республикаттан саха норуотун экономикатын уонна культуратын билсиһэ кэлэ сылдьар делегация Мирнай куоракка сылдьыытын чэбиҥнэр бэриллиннэ.

„МЕЖКОЛХОЗСТРОЙ" ПАЙЩИКТААХ БОЛОМУОЧУНАЙДАРЫН МУННЬАҔА

Күлүн тутар 19 күнүгэр «Межколхозстрой» пайщиктаах боломуочунайдарын мунньаҕа буолан аста. Боломуочунайдар бу тарилта бигэ сылдьыбыт үлэтин туһунан «Межколхозстрой» советын председателин **Н. В. Слепцов** дакылаатын дьүүллэстилэр.

Дакылаат сүүмэҕэ кэпсэтиигэ кыттыбыттар: **В. С. Лытнин** — профсоюзтар ойуоннаахтарын советтарын председателе, **М. И. Бурнашев** — от-уот комбинатын кылаабынай бухгалтера, **Н. Г. Пестерев** — Эрилик Эристиин аатынан колхоз старшай прораба, **С. П. Михайлов** — «Межколхозстрой» кылаабынай бухгалтера, **П. П. Корнин** — Ленин аатынан колхоз старшай прораба, **П. Е. Адамов** — Эрилик Эристиин аатынан колхоз кылаабынай бухгалтера, **В. В. Слепцов** — Субуруускай аатынан совхоз старшай прораба, **Д. А. Дьячковскай** — республика биллиилээх рационализатора, Калинин аатынан колхоз механизатора, **С. Г. Степанов** — «Межколхозстрой» республикатааҕы управлениетын представителе, **М. И. Белых** — райсовет исполкомун председателин солбуйаччы.

х х х

«Межколхозстройга» инирэр пайщиктаах хаһаайыстыбалар, тэриллэлэр боломуочунайдара совет уонна ревизионнай комиссия саҥа составтарын быыбардаатылар.

Совет председателинэн **Н. В. Слепцов**, совет чилиэннэрин уонна кылаабынай инженериэн **Н. А. Петров**, чилиэннэриэн: **С. П. Михайлов, В. Х. Жебсаин, И. Р. Барашков, Е. П. Коркин, С. И. Сергеев, Н. Д. Перминов, Р. А. Филиппов** талыллыннылар.

Ревизионнай комиссия председателинэн **Н. П. Тарасов**, чилиэннэриэн: **М. И. Бурнашев, И. С. Новгородов, С. Н. Кардашевскай, М. Н. Тимофеев** быыбарданнылар.

КӨРДӨРӨН АГИТАЦИЯ КӨДЬҮҮҺҮН ҮРДЭТИЭХХЭ

И. ФЕДОТОВ,
ССКП райкомун пропагандаҕа уонна агитацияҕа отделын сэбиэдиссэйэ.

Партийнай пропаганда бигэ саамай сытыы, дьоҥҥо ордук тиийимтиэ, күүстээх средствотынан көрдөрөн агитация буолар. Дьэ ол иһин көрдөрөн агитацияны улам туһалаан, утумнаахтык тэрийиҥ — партийнай тэриллэлэр ытык иэстэрэ.

В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла уонна ССРС, Саха АССР тэриллибиттэрэ 50 сыллара туолуулларынан сибээстээн ойуоннаах наглядный агитация балаччы сөргэхсийбитэ, итиэ түмүгэр ойуон республикаҕа наглядный агитация көрүү-конкурсуттар бастаҥы миэстэни ылбыта. Ааспыт өттүгэр бу үлэҕэ ордук активнайдык Чурапчы сельсовета, Ленин аатынан колхоз Аммаҥаабы участката, Субуруускай аатынан совхоз Быҕаанаҕаалы отделениета, Эрилик Эристиин аатынан колхоз — Хоттоготоойу бригадата, ойуоннааҕы от-уот комбината уонна промкомбинат, Е. И. Кузьмин уонна С. А. Новгородов аатларынан Чурапчыталаҕы орто уонна интернат-оскуолаларын коллективтара уо.д.а. кыттыбыттара.

Ол гынан баран итиэ ааспыт историческай даталарынан сибээстээн онгоһуллубут наглядность эргэрдэ. Билигин ССКП XXIV съеһин ураахтарын, пятилетка сорудахтарын ситиһиилээхтик толоруута өссө киэҥ, саҥа соруктар турууруллуннулар. Олор чуолаан ССКП КК ахсынньыытааҕы (1973 с.) Пленумун ураахтарыгар сөп түбэһиннэрэн пятилетка туһаах, тэрдэс сылыкар үлэһиттэр социалистическай куоталаһыыларын тэриллиэн, партийнай-тэрийэр, партийнай-политическай үлэни күүһүрдүү, ол иһигэр көрдөрөн агитацияны туһалыы дьаһалларгар костоллор.

Дьэ ол иһин ССКП райкомун бюрота наглядный агитацияны өйөөрүүгэ уонна кини көдьүүһүн үрдэтиигэ ойуоннаах тэрдэс көрүү-конкурсу ыытарга быһаарда.

Көрүү-конкурс бэрэбиэркэтэ үс бөлөҕүнэн бөс ыйын 10 күнүттэн сахалаан ыытыллыаҥа уонна туос-туспа бөлөхтөрүнэн иилэйдэлаахтар быһаарыллыахтара.

Бу улахан суолталаах дьаһалга баламнэннини нэһилиэктэр, тэриллэлэр уонна оскуолалар истэриннэ тэриллибит наглядный агитация советтара тэрийиэхтэр. Итинник совет урукку өттүгэр тэриллибэтэх уонна ситэтэ суох составтаах сирдэригэр саҥа тэриллиэхтээх эбэтэр составка саҥардыллыахтаах. Хаһаастыр-профсоюзтар уонна кинилэр истэриннэ тэриллибит наглядный агитация советтара нэһилиэктэргэ-тэриллэлэргэ тэриллибит советтар үлэлэрин быкаччы салайар эбээһинэстээхтэр.

Быйылгы көрүү-конкурс икки сүрүн көрдөбүллээх.

Бириниэн, дьиэ иҥ-тас оттуулаах уонна уулусса капитальнай наглядноһыгар. Маныаха сүрүн болҕомто сотору-сотору уларыйбат, үйэлээх сөрүс темалары сыдалыыта уурулуоктаах. Онтук, темаларынан холобур, ССКП XXIV съеһин ураахтарын толоруута советскай дьон героическай үлэлэрэ, биһиги дойдубутугар норуоттар доҕордоһуулара, пролетарскай интернационализм, ыччат, комсомол — биһиги кэскилбит, аан дойдуга бөҕө эйэ иһин ССКП ыытар тас политикатын өрөгөйдөөһүнэ уо.д.а. буолаллар. Бу өгөһүктэр күн үөтүгар уонна ардахха-хаарга түлүйэр матырыйаллартан бөдөҥ размердаах, дэгиттэр формалаах тыа тимир эбэтэр мас атахтарга туруорарга анаан өгөһүллүохтаахтар.

Иккис көрдөбүл — аһаан иһэр (текущай) наглядный агитация. Бу көрүү культура дьиэлэриттэр сельскай клуубуттарга, фермалар, тэриллэлэр ыһыллыы мунньахтарыгар, хонуутаалы отуулларга, агитпунктарга, агитэкипаалар штабтарын кинилэриттэр уо.д.а. тэриллиэхтээх. Бу үөһэ аатаммыт объектар социалистическай куоталаһыы саамай эргийэр кинилэриэн буолуохтаахтар. Итиэнэ көрдөрөн агитация дьон үлэлиир миэстэлэриттэр, түмсэр, сыпыьаалар сирдэриттэр үлэһиттэр туругу ситиспиттэрин, туох иһин, охсуһуохтаахтарын, коллективтар, кини хас биирдии чилиэнин иннилэр ханнык соруктар туралларын, ким хайдах үлэлээн-хамсаан иһэрин күннэтэ кэпсии, ыйааҥҥа турар буолуутуттар сулуусалыахтаах.

Биһиги ойуоммутуттар наглядный агитация характернай итиэҕиннэн буолаллар: бастакыынан, капитальнай наглядностар наһаа эргэрбиттэрэ бириэмэтиттэр солбуллан уонна саҥардыллан испэттэрэ, кинилэр размердара сорох сирдэргэ олус кыралара уонна формалара туспаайа туоҕа, туспаабыт миэстэлэрэ ханнык да вкуһа суох туруорулуулларэ; иккиһиннэн, сорох сирдэргэ көрдөрөн агитация политическай интэриэйдэтэ суолтатын диринник өйдөөбөт быһыы, кинини хайдах эрэ киэргэл курдук ыыараастык сыаналаһын баара; үсүһүнэн аһаан иһэр (текущай) наглядноһы бириэмэтиттэр тутатына өгөрүүгэ тулуйуллубат быстарыы тахсара, наглядность эргэрэн суолтатын сүтэрэрэ.

Үөһэ этиллибит итиэннэстэр инникитин хас биирдии партийнай тэриллэ хаһаайыстыба, производственнай тэриллэ салаалаара бу боппуруоска сыһыннарыы тоту уларыталларын булгуччулаахтык модьуйуллар.

Билигин дойду үрдүнэн тохсуу биэс сыллаах быллан турдуттан тыаах сылын уларыйан соруктарын толоруута, ССКП КК сотору-сотору ыытар тахсыбыт партийнай советскай норуокка Мөгөрүйүтүн уонна 1974 сыл соруктарын толоруута тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэриэн Бүтүн Союзтаабы куоталаһыытын туһугар уураахтаах толоруута киэн далаах-ааныыбаах үлэ ыытылаар. Ойуоннаах бары партийнай тэриллэлэрэ көрдөрөн агитация комитуэн кини ис хоһоонун уонна Бүтүн Союзтаабы куоталаһыы көрдөбүлэрин уонна соруктарын үлэһиттэргэ кинилиэ ойдэтүөх туоҕастаахтар.

ПЯТИЛЕТКА ВАХТАТА

СОРСУННААХ БУЛЧУТ

М. И. Лазарев колхоз, кэлин совхоз производстволарыгар кыра саастыттан сыламтата суох үлэлиир. Кини 1963 сылтан коммунистическай үлэ ударника, бочуоттаах аатын сүгэр, отуон 1965 сылтан ССКП чилиэнэ. Ити камтан күнү түүнэ сонордоһор, дойду валютнай фонун хаҥатыһар. Михаил Иванович бу үлэҕэ опыттаах, кадровай булчут Гаврил Иванович Коркин ыытаайыытынан, суоттаһыннаҕаатынан үөрэнэ сылдьыбыта. Эмээр булчут сыыдам хайыһар минералаах эргэнэ хара тыалаарын, арааһы үрүйэлэрин харыйаларын, быйаанныах куоллаарын кэрийэн, ыраах сирдэриэн ыырдаан илии тутуурдаах, оттук хараллаах эргиллэр буолбута.

Пятилетка ааспыт үс сылыгар 2400 солкуобайдаах күнү түүнээҥи тутпарар былаанныаҕын, 6716 солкуобайынан эбэтэр соруданан 279,7 бырыһыан толорбута. Кини быйылгы сылларааҥы тиэрдиллибит быталаныы аҕыйах толорор туһугар, бөҕөтүн кини тэрилтэлэрэ хардары эбэһэлэлистибэнэ ыытыллан бултуур. Кини сыл иккилии ыйыгар 389 солк. түүнээҥи тутарда.

Михаил Иванович Лазарев дьулуурдаах, сыралаах үлэтэ үрдүктүк сыаналанар. Ол курдук, В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла туолуутугар юбилейнай медальынан, ССКП райкомун бюротун, райсовет исполкомун уонна совхоһун администрациятын, парткомун бочуотунай грамоталарынан хас да тоҕуллан наҕараадаламмыта. Ойуон Советын депутатынан талыллан үлэлиир.

БИҺИГИ КОРР.

ТИЭЙЭ СЫЛДЬАН АТЫЫЛЫЫЛЛАР

Мырылаҕа ааспыт сайын борохуот тохтообутэҕэ, өпөн олохтоохтору иһиэнэ, таҥаһынан хаччыйыыга үүнү мараахтар, көтүтүүлэр таһаарылыннылар.

Хата, маныаха Мырыла нэһилиэгиттэн наадалаах табаардыыр хаччыйыыга Мыйдаҕаайы эргиэнин предприятыата улаханнык комолосто. Соторутааҕыта эмиэ Мыйдаҕаайы үс продавец кыргыттара иэдэс ыраах табаардары, - бородуукталары атыылаан олохтоохтор мохталларын ыыллылар. Кинилэр бурдуку массыынанан тиэйэ сылдьан ыал аайы туһэрэн биэрдилэр.

КЭРГЭННИЛЭР ЧУЛУУ ҮЛЭҺИТТЭР

Коммунистическай үлэ ударника трактористка Г. Д. Николаева техника күүһүн кодьүүстаахтык туһанарыгар сыллата үтүө холобуру көрдөрөр. Кини билигин Туолума ураҕар тутуу маһын балансаһыгыс нуучча доҕоттоорун кытта таһаарыылаахтык үлэлии сылдьар.

Гаврил Данилович бөс оҕо таныллаах аҕата. Кэргэнэ Анна Ивановна — опыттаах педагог, общественник быһыытынан төрөппүттэр уонна үөрэхтээччилэр ыытыстабыллаларынан туһанар.

Е. МАССАЕВ.

СНИМОККА: рабселькордар оройуоннаалы слеттарын кыттыылаахтара, хаҥастан—Хайахсыт сельсоветын исполкомун секретара Константин Терентьевич Аржаков, Субуруускай аатынан совхоз диспетчер-бухгалтера Петр Федорович Макаров, ЫБСЛКС райкомун отделын сэбиэдиссэйэ С. М. Максимова уонна Эрилик Эристиин аатынан колхоз чилиэнэ Николай Павлович Федоров.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

БҮГҮНҮГҮ ОЛОҔУ ДИРИҢНИК, ИҢЭН-ТОҢОН СЫРДАТЫАҒЫН!

Слет кыттыылаахтарын ЫҢЫРЫЫЛАРА

Биһиги, оройуон рабселькордара, бэйэбит слеппутугар иустан олорон, тохсус пятилетка сорудахтарын болдьоҕун иннинэ толорор иһин оройуон үлэһиттэрин социалистическай куоталаһыыларын тэнитиигэ соруйтарбыт туһугунан кэҥиннэ дьүүллэстибит.

1974 сылга—пятилетка тутаах сылыгар—хаһаайыстыбаннай уонна культурнай тутуу барыы салаалларын салгыы күүскэ сайыннарыыга норуот бүттүүнүн айымныылаах үлэтин күүрэннэх күннэрэ үүннүлэр. Государственнай былааннары уонна ыларыыт эбэһээтэлистибэлэри ситиһиилэхтик толорор иһин үлэһиттэр социалистическай куоталаһыылара сыл бастакы күннэриттэн хаһаанкытаабар да кэҥиннэ. Коммунистическай партия уонна Советскай правительство тохсус пятилетка сылларыгар аҕыйах ороскуотунан үчүгэй хаачыстыбалаах эйбэх бородуукуйаны биэрэргэ туруорбут соруктарын олохха киллэрикэ производство резервэлэрин мунутуурдун туһанан, үлэ оҥорон таһаарыытын үрдэтэн, хас күн, ый, квартал ахсын былааннары уонна сорудахтары толорон иһин ситиһиилиэхтээх.

Биһиги, рабочай уонна сельскэй корреспонденнар, саҥа производственнай ситиһиилэр иһин охсуһууга партийнай тэриллэлэр бастакы кэмиттэччүлэрэ буолар дьоһуннаах уонна улахан эппиэттэх соруктаахпыт. Биһиги «Иҥэн-тоҥон, үрдүк күүрэннэхтик кордөрүөҕүн!» диэн рабселькордар республикатааҕы слеттарын кыттыылаахтарын ыҥырыыларын биһириибит уонна, ити ыҥырыынан салайтаран, оройуон олоҕун кэҥиннэ сырдатыыга бэйэбит «Саҥа олох» хаһыаппыт үлэтигэр эссе активнайдык кыттарга эҥигини—оройуон барыы рабселькордарын уонна хаһыат аҕаччыларын—ыҥырабыт.

Рабселькордар саамай бастаны изстэриэн үлэһиттэр социалистическай куоталаһыыларын барыы эттүнэн кэҥиннэ сырдатыы, пятилетканы болдьоҕун иннинэ толоруурга туох бэйэ холобурун кордөрүү буолар. Ити сыалы ситиһэргэ биһиги ныахпытыгар баар средстволары: үлэҕэ туох бэйэ коҕулэҥнинэ уонна үтүө суобастаах сыһыанын, дьон дуоһатыгар, сүрэҕэр тиийэр күүстээх публицистическай тылы, рабселькор сыламтата суох тэрийэр оруолун, бастын опыты сыламтата суох тэрийэр оруолун, бастын опыты дьаныардаахтык, дьон ойуулаах-санаатыгар тиийиэхтик, дьон ойуулаах-санаатыгар тиийиэхтик, деловойдук критикалаһыны туһаныахтаахпыт.

Биһиги эҥигин производство саамай тутаах участоктарыгар үлэни тупсаарыы хемволоһор маассабай рейдэлэри коҕулэҥчилэриттэн буоларгытыгар, бастын опыты, саҥаны олохточчулар, рационализаторлар уонна производство мастарын ситиһиилэрин пропагандалаччылаарыыттан буоларгытыгар, ону олохха туруоруу киллэрикэ ситиһэргитигэр ыҥырабыт.

«Саҥа олох» хаһыат күнду аҕаччылара уонна корреспонденнара! Тохсус пятилеткаҕа оройуоммут үлэһит дьонун күүрэннэхтик үлэлэрин летопиһын бука бары холбоһон суруйуоҕун. Производство чулуу дьоннорун, ударникторун уонна саҥаны айаччылар портреттарын ойуулаан, кинилэр ситиһиилэрин диринник иҥэн-тоҥон арыйан кордөрүөҕүн!

Общественнай производство недьүүнүн эссе үрдэтэр, ССКП XXIV съезһэ туруорбут соруктарын ситиһиилэхтик быһаарар иһин!—рабочай уонна сельскэй корреспонденнар билиҥҥи кэмнэ тутуһар уонна үлэлиир лозуннара итинник.

Чэйик, пятилетка летопиһын суруйууга бэйэбит достойнай ылааппытын киллэриэҕиҥ!

Олохпут, үлэбит сиэркилэтэ

Биһиги «Саҥа олохпутугар» итинник кордөбүлү туруорак оройуон рабочай уонна сельскай корреспонденнарын күлүн тутар 19 күнүгэр буолбут слетын кыттыылаахтара хаһыат үлэтин, кини редакциятын уонна активын иннинэ сорудаларын кэлэҥнэ кэмсэттилэр.

«Тохсус пятилетканы болдьоҕун иннинэ толорор иһин үлэһиттэр социалистическай куоталаһыыларын тэрээһинин тупсарыыга оройуоннаалы хаһыат, кини рабселькордарын соруктарын туһунан» дакылааты оҥорбут «Саҥа олох» хаһыат редактора А. Е. Чичигинаров уонна кэпсэтиигэ тыл этээччилэр кэнники бириэмэҕэ хаһыат оройуон экономикатын уонна культуратын сайдыытын, партийнай тэриллэлэр, олохтоох Советтар, атын общественнай тэриллэлэр ыытар арааһ оруттээх үлэларын балачча кэҥиннэ сырдатар буолбуттун, оройуон үлэһиттэрин коммунистическай итиннэ оруола биллэрдик үрдэтиллэ сылдьыбытын бэлиэтээтилэр.

Итиннэ сэргэ кинилэр хаһыат производство бастыҥнарын ситиһиилэрин «кристаллаппыттарын» ыраах-тоҥон сиэ-хото тарҕаппыттын, редакция маассабай үлэтэ эссе итэҕэстэрдэҕэ, корреспондентскай постар, рабселькордар үлэлэриттэр сөптөох көмө оҥоһуллубаттын ыйдылар.

Дьүүллэһиилэр бобуруоска кэпсэтиигэ тыл этиллэр: рабселькордар **П. Ф. Макаров, Н. С. Соловьев** (Хатылы), **П. Н. Дьяконов** (Сылан), **Е. Е. Массаев** (Мырыла), **И. М. Павлов** (Чурапчы), райсовет исполкомун отделларын сэбиэдиссэйдэрэ **И. И. Кандинский, А. Е. Филиппов**, олохтоох радионан биэриилэри тэрийээччи **Н. Д. Барашков**, профсоюзтар оройуоннаалы советтарын президиумун председателэ **В. С. Лыткин**, үлэ ветерана **В. П. Гуляев**.

Слет үлэтигэр ССКП райкомун иккис секретара **М. Е. Пермяков** кыттыыны ылла уонна тыл этэ.

Слет кыттыылаахтара оройуон барыы рабочай уонна сельскай корреспонденнарыгар ыҥырыы суругу бигэ чаҕаанан ылыммыылар.

Уоруулаах быһыыга-майыга оройуон кырдьаҕас селькоругар Н. П. Федоровка ССКП обкомун Бочуотунай Грамотата, оттон активнай рабкор П. Ф. Макаровка «Рабоче-крестьянскай корреспондент» сурунаал редакциятын ити сурунаал 50 сылга туолуутунан юбилейнай Бочуотунай Грамотата туттарылыннылар.

ДЬУЛУУРДААХ ҮЛЭҺИТ

Социалистическай куоталаһыы кыайыылаҕа

БЫЛЫРЫЫН сайын Амма да хочолоро уруккуттан батахтара. Урукку сылларга холоотохчо, үүнүү да татым этэ. Ол да буоллар общественнай сүөһүгэ дэлэй аҥылыгы баламмыр иһин охсуһуугу дьон дьулуурдаахтык туруммуттара. Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтааҕы отделениетыгар механизаторлар икки звеноҕу тэрийбиттэрэ. Оттон биирдэ коммунистическай үлэ уларыйдын аатын сүгүөн сүкүүт бастын тракторист Дмитрий Дмитриевич Егоров салайбыта.

Кини аастыт да сылларга бу саставтаах звеноҕу баһылаан-көҥүлэн сылдьыбыта. Онно бэйэтэ стогометатели үлэлэппитэ. Эйбэх, үчүгэй хаачыстыбалаах оттору кэбиһэн чэчэпнүтэ. Аастыт сайын үлэ режимин барыа олохтоох, оттоһун маршрутун табан тутуһан, звено 6887 центнери совхозуоканы ыларыы ситиспитэ. Биирдэ кибиэхэ тиксэриэн 68-тыы тонна от баламмыммыт.

От хомуурун быллаһыктаах кэмигэр социалистическай куоталаһыыны көҥүлэччилэриттэн буолбуттара, совхозка таһаарбыт ыҥырыылларын чистээхтик толорор иһин бастакы күннэртэн үрдүк таһаарылаахтык үлэлэппиттэрэ. Сезон устата хас да тогул убаһаннан, харчыттан бириэмийэлэммиттэрэ. Звено дьоно, агрегаттар бэйэ-бэйэлэрин кытта кохтоохтук куоталаспыттара. Икки отуунан хоно сылдьан үлэ күнүн толору туһаран сыраласпыттара.

Дмитрий Дмитриевич, аҕыс кылааны бүтэрэн баран, трактористар курстарыгар үөрэммитэ. Дэгиттэр идэлээх механизаторлар наадаларын ойдоон аны шофер идэтин баһылаабыта. Трактористаабыта уон тордус, миссыына миигэ көмөлөммүтэ онуо сылыгар барда. Ол усталаах-туоратыгар тоҥо оту-маһы тиспыта, таһаарыы тиэйбита, араас наадалаах айылҕа сыддьыбыта, оту оттообута буолуоҕ! Онно барытыгар улгумнуук барарыллар, оҥоруом диэтэ да толорор. Күнү-дьылы аахсыбакка улаатар.

Отделение биир эҥкилэ суох рабочайын, атыттарга холобурга сылдьар механизаторын Соловьев иэйилиэгин Советыгар депутатынан үөрэнкотон туран быыбардаабыттара. Дмитрий Дмитриевич онно тыа хаһаайыстыбатын бастайааннай комиссиятын чилиэнинэ талыллыбыта.

1973 сыл кини олоҕор үһулуччу уоруйу ааллыбыта. Советскай правительство «Бочуот Знака» орденынан наҕараадалаан, боростуой рабочай айымныылаах үлэтин үрдүктүк сыаналаабыта.

Отделение механизаторлара пятилетка тутаах сылыгар дьоһуннаах кирбиилэри дабайарга тылларын биэрбиттэрэ. Хас биирдии тракторист 1750 усулуобунай гектарга тэҥнэһэр үлэни оҥоруохтаах. Оттон маннык ыарахан кыһыкка общественнай сүөһүү тотоойу аҥылыкка туруоран, этэҥэ сыл таһаарар туһугар 300 тонна дулҕаны, 50 тонна талах мээккэтин баламмиргэ диэн быһаарыммыттара.

Ити соруктарын чистээхтик толорон иһэллэр. Хайыҥйэ 350 тонна дулҕа астарылынна. Орденнаах тракторист Егоров аналлаах звеноҕу тэриэн Амма кытылын кирэ талахтарын хомуйар. Оҥу дробилкаҕа үлүү ыстаран, бэртээхэйдик мээккэлэтэр. Аны фермалар тастарыгар таһыллыбыт дулҕаны эмиэ агрегатынан кырбатар. Кини салайар звенота итинник баламмэбит талаҕын мээккэтэ, бытархай дулҕата кормохухна баактарыгар сыасым күрдүк астанан дьоһун бэйэлээх көмөнньөрбө буолар. Онуок үтүө эбии аҥылык дэлэйдик сиэтиллэн, отделение сүөсүһүттэрэ көрөр ыахтара, бороонноро туруктара үчүгэй. Икки ыстыы бөҕэйэн түмүктэрин тэҥнэтэххэ, быйыл былырыыҥыттаабар үүт валовойунан ыаммаҕыс тонна, эти оҥоруу сэтта тонна каринчынан улаатта.

Дмитрий Дмитриевич саҥыннан отутуттан эрэ саҥа тахсан эрэр, быһата куоҥэйэр, күнүгэр сылдьар. Икки оҕо аҕата. Мырыла бөҕүөлэгин биир үтүө ыалын баһылыга. Кини олоҕо, онно күүрэннэх үлэтин чүөмчүтэ өссө иниэгэр турдаҥ. Маннык дьоһун дьоннооох, дуулаҥ үлэһиттэрдээх буолан совхоз бу отделениетын коллектива барыы үлэни-хамнаһы ким хайа иннинэ умуру-хамыры тутар, онно кырдьык да чарылхай ситиһиилэнэр.

П. МАКАРОВ.

Снимокка: Д. Д. Егоров.

НАРОДНАЙ ХОНТУРУОЛ СТРАНИЦАТА

МААССА ХОНТУРУОЛЛУУР

Хаҥыат общественнай редакциятын аналлаах таҥаарыыта № 3 (25)

ГРУППА ҮЛЭТИН ОПЫТЫТТАН

КАЛИНИН аатынан колхоз Талай Дириҥиҥэрэ бириигэдэтигэр народнай хонтуруол группата (председатель С. Е. Сивцев) кэлин бириэмэҕэ үлэтин былаанналаахтык ыытар, онуоха актины киэҥник тардар буолан иҥэр. Ыытыллар аралас оруттаах бэрэбиэркэлэргэ, рейдэлэргэ группа барыа чилиэннэрэ активнай кыттыыны ылаллар. Бэрэбиэркэлэр түмүктэрин группа мунньахтар куруутун дьуулаҥналлар. Онно олохтоох партийнай, комсомольскай тэриллэлэр секретардара, общественнай тэриллэлэр салайааччылара, бириигэдьиирдэр уонна активтар кыттыыны ылаллар, практическай этиилэри оҥороллор.

1973 сылга группа общественнай суоһу кыстыгын тэрийиитэ, сиртэн түүнүү ылыыта, суоһу аҕылыгын баланнаҕыныгэ, механизатордар үлэлэриттэр, оттон да атын боппуруостарга бэрэбиэркэлэри ыытыта. Итиилэр түмүктэрэ хонтуруол группатын уонна бириигэдэ советын мунньахтарыгар дьуулаҥналлан, костүбүт итэҕэстэри туоратыыга бириэмэтигэр дьаһаллар ылыллан иҥнилэрэ ситиҥиллибитэ. Туорахтаах культуралар уонна ходуһа үүнүүлэрин суоһу таһыгыттаргэр, сиэҥнитигэр, автомашиналар үлэлээбэккэ туруулларыгар ыытылыыллар бэрэбиэркэлэр түмүктэрэ колхоз бырабылыаннаатыгар дьууламмыттэрэ, буруйдаахтар соптоох эпизоккэ тардыллыыллар.

1974 сылга киирэн баран, толсуйуу уонна ааныыр ыйдарга, кыстык турутар, үүт хаачыстыбатыгар, өстуола уонна күлүүн үлэлэригэр бэрэбиэркэлэр ыытылыыллар. Олор түмүктэрин группа мунньахтарыгар дьуулаҥнаан бириигэдьиирдэр, тэриллэлэр салайааччылара уонна активистар кыттыыны ылыыллар. Маннык группа мунньахтара деловойдук, чэпчэ итиилэрдээх бараллара эрдэх кэрэхсэнии сүр. Холобур, кыстык турутар ыытыллыыллар, бэрэбиэркэ түмүгүн дьуулаҥнаан үүнүү активистар кыттыыны ылыыллар уонна баар итэҕэстэри туоратыыга бириигэдэҕэ көмөлөһүү оҥорууга кинилэр практическай этиилэри оҥорбуттар. Итиэннэ мунньах хайдах барбытын туһунан кылгастык билиҥиннэриллибит.

ХОНТУРУОЛ группатын 11 чилиэнэ биттэн 9 киһи уонна старшай бириигэдьиир Е. В. Петров, кладовщик П. Х. Попов, дьахтар комитетын председателэ А. Н. Хоютанова, детсад сэбиэдиссэйэ А. К. Захарова, Маралаайытаарыс народнай хонтуруол группатын председателэ А. В. Захаров итиэннэ хас да активистар кыттыыны ылыыллар. Онно маннык этиилэр оҥоһуллубуттар.

Кырдьаҕастар советтарын председателэ П. В. Гуляев — быйылгы ыарахан кыстыкка суоһуну этэҥэ сыл таһаарыыны эбии аҕыйах быһаарар. Ол иҥнэ эбии аҕыйаппыт бэлэмнээн суоһуга сиэтиҥэ барыа кырдьаҕастар

АКТИВКА ТИРЭҺИРЭН

ылата кыстыкка көмөбүтүн күүһүрдүөхпүт, ыарыһах эбэтэр субан суоһу көрүүтүгэр сорудах биэрдэхтэриэ үлэлиигэ бэлэмнит.

Итиэ курдук, пенсионер И. В. Хоютанов, ферма старшайа М. Г. Дьячковская уонна да атыттар оту кэмчилээн сиэтиигэ, ыанар үүт ыраах буолуутугар, үүтү ыаһыы үрдэтиигэ практическай этиилэри оҥорбуттар.

Хонтуруол группата уонна бириигэдэ салалтата итинник үчүгэй бачымнары өйдөөн, онуолохха киллэриигэ үлэни ыыталлар. Оттон бэрэбиэркэнэн костүбүт итэҕэстэри туоратыыны тиһэҕэр тиэрдэр иҥнин сорох боппуруостарга хатылаан эргиллэллэр. Холобур, группа мунньахынан туттарыллыахтаах 226 кг арыы туттарыллыбакка сытарын арыы сыҕар туттарарга кладовщик П. Х. Попова сорудахтаммытын толорбөтөөҥүн иҥнин иккиҥнэн бэрэбиэркэлээн, итэ сорудаҕы толорбот түбэлтиигэр итиннэ тахтар начаас байаатыттан толоторго кыаллах сэрэтии оҥоһуллубут. Маннык да атын боппуруостарга туһааннаах дьаһаллары ылан иҥнэллэр.

Ы ЫТЫЛЛАР бэрэбиэркэлэр чэпчэ түмүктэрдээх буолуулларын, онно костүбүт итэҕэстэри туоратыыга дьаһаллар ылылларын иҥэллэрин ситиһэргэ хонтуруол группата улахан болҕомтотун уурар буолла. Онон олохтоох партийнай тэриллэҕэ, бириигэдэ салалтатыгар производственнай былаанныары толоруурга, баар итэҕэстэри туоратыыга кырата суох көмөнү оҥорор. Общественнай суоһу кыстыгын тэрийиигэ бу бириигэдэ, атын сирдэргэ тэҥнээтэххэ, балачча ордук балаһыанньалаах. Ол курдук, суоһуну көрүү-истии, эбии аҕыылыгы сиэтии соптоохтук тэриллибитин түмүгэр кыстык 5 ыйыгар 254 ыччат суоһуттан ортотунан суукпатааҕы привеси 329 грамма, ол иҥнэр олуунньуйбута 538 грамма тиэрдэри ситистилэр. Механизатордар техника оҥорон таһаарыытын үрдэттилэр, оту тиэйэн соптоох сапаас баар буолуутун хаачыйдылар. Үүт хаачыстыбатын туһугар, суоһу улаһиттэрин эпизоотиялаастэрин үрдэтиигэ дьаһаллар ылылаллар. Маннык барытыгар хонтуруол группатын көмөтө эмиэ кырата суох.

Народнай хонтуруол комитета группа председателэ С. Е. Сивцев отчуотун истэн баран, киниэ үлэтигэр итинник үчүгэй оруттар баалларын, бэйэтин үлэтин активтарга тэрэҥнэн, кинилэри балачча киэҥник тардан үлэлиирин биһирэтэ. Итиннэ тэҥнэн группа үлэтигэр билигин да көтүтүүлэр, итэҕэстэр баалларын бэлиэтээтэ. Ол курдук, бириигэдэҕэ ыанар искусственнай сиэмэлэһиҥ, саасы ыаһыыга бэлэмнээн иҥэллэр. Кыстыкка да сорох ыраахтаттар эмиэ баалларын. Бу итиэ... ...ыгыыга группа үлэтин эсэ күүһүрдэн ыытарыгар сорудахтанна.

НАРОДНАЙ КОНТРОЛЕРДАР КЭТЭХТЭН СЕМИНАРДАРА

ГРУППАЛАР УОННА ПОСТАР ҮЛЭЛЭРИН БЫЛААННААҺЫН

Народнай хонтуруол группалара уонна постара, барыа общественнай уонна хаһаайыстыбаннай эрганнар курдук, былаанныахтык үлэлиэхтээхтэр. Былааны тоҕо табатык, ким эйэн үчүгэйдик оҥоруутун уонна онуо хайдах олохха киллэриттэн киниэ үлэлэрин кэдьүүстээх буолуута тутулуктаах. Былааны оҥоруох иннинэ маннык балаһыанньалары учуутаныллыахтаах.

Бастакытынан, бэрэбиэркэлэр уонна рейдэлэр эрдэттэн сэрэтэр дьаһаллар быһыыларынан, үлэ барыан 1—2 ый иннитэн ыытыллыахтаахтар.

Иккиҥнэн, сыл ханнык сезонугар, кэлэр ыйларга туох үлэлэр барыахтааҕарын чуолкайдык быһаарыллыахтаах.

Үсүһүнэн, үлэ ханнык көрүнэр хайа бириигэдэ, ферма, сыах уонна да атыттар былааннаах үлэлэрин тоҕон, эбэтэр ...

...улаханнык хаалан иҥэллэрин билиллиэхтээх.

Төрдүһүнэн, олохтоох партийнай-советскай, комсомольскай, профсоюзнай тэриллэлэр уонна администрация ыытар үлэлэрич былаанын кытта билиҥиллиэхтээх.

Итиэ этиллибиттэри болҕомтоҕо ылан туран, онуу учуоттаан былаан оҥоһуллуохтаах. Былааны биир ыйга, кварталга, сыл аҥарыгар эбэтэр сыллааҥыны да (перспективнай) оҥоруохха сүр. Группалар уонна постар бастаанай көрөр, бэрэбиэркэлэнэр боппуруостарыынан буолаллар:

производство барыа салаатыгар ис резервэлэри туһанны туруга, хаһаайыстыбаннайа суох быһыыттан араас сутуктар, хоромньулар тахсыыларын боксуу;

материальнай ресурсалары, үбү табатык туһанны, намчилэҥнэ режимнэ күүһүрдүү, баһаартан сэрэтэр дьаһаллары олохтоохпун;

сезоннай үлэлэргэ бэлэмнээн уонна оларбу аталарыы (кыстык, саасы ыаһыы, от-бүрдүк хомуурдара уо.д.а.);

оҥорон таһаарар бородуукпутун уонна үлэ барыа салаатыгар хаачыстыбаны туһугар;

техниканы көрүү-истии, харайыыны туһугар уонна үлэлэтии кэдьүүһүн үрдэтии;

үлэ тэрээһиннэ, дьиссиплинаҕа уонна төлөбүрү;

капитальнай тутуу үлэлэрин былаанныарын толоруу, проектнай-сметнай документацияны тутуһуу уонна да атын боппуруостар.

Группалар секторларыгар уонна постарыгар эйгэ биирдэ итэҕэйэ суох капитальнай боппуруостарга бэрэбиэркэлэри рейдэлэри ыытар наадалаах. Былаанна чэпчэ ыыллыахтаах ыытыллар бэрэбиэркэ ката, ханна ыытыллара (ферма, сыах уо.д.а.), болдьоҕо, кимнээх ыытыллара. Былаанна бэрэбиэркэни ыытыыга группа, пост чилиэннэрэ бука барыа хайаан да кытталларын курдук оҥоһуллуохтаах.

Үлэ былаанын группа чилиэннэрин мунньаҕар дьуулаҥналлыахтаах, партийнай тэриллэ бириигэтиэхтээх. Былааны оҥоруох иннинэ партийнай тэриллэ секретара ханнык боппуруос ханнан хаһан дьуулаҥнарын общественнай тэриллэлэр салайааччыларын ыытыан олоҥон эрдэ суоһаллаан быһаарар. Партийнай, профсоюзнай, комсомольскай тэриллэлэргэ, нэһилиэктэр Советтарыгар, народнай хонтуруолга уонна администрацияҕа үлэни былааннаан ыытыыга эрдэттэн итинник кэнсэтии баар буоллаҕына үлэ тэрээһиннигэр хоһуулаһыы тахсыбат уонна ыытыллар үлэлэри дьоҕоолоһуннарар курдук тэрээһиннээхтик барар. Ардыгар былааны хас оттуннан, группа бэйэтин инициативатынан уонна партийнай тэриллэ сорудаҕынан эбии бэрэбиэркэлэр ыытыллыахтарын сүр.

Бу кордөбүлэри тутуһан туран народнай хонтуруол группалара уонна постара бэйэлэрин үлэлэрин былааннаахтык ыытыахтаахтар.

ЫҺЫЫГА БЭЛЭМНЭНИИҢИ ХААЛЫЫТТАН ТАҺААРЫАХХА

Субуруускай аатынан совхоз Хатылыгаары отделениетын управляющайа Е. К. Ефимов саасы ыаһыыга бэлэмнэнии туругун туһунан народнай хонтуруол комитетыгар олунньу 5 күнүгэр отчуота истиллибит. Отделениеҕа 1125 гектар сиргэр хаар типтэриитэ ыытыллыыбыта, тыа хаһаайыстыбатыҥ массыыналарын харайар сарай тутуллан турара, барыа массыыналар биир сиргэ мунньуллан харайыыга туруорулуннуттара, оҕоруот аҕыйах үүнээрэччилэр семинардарыгар куоракка 2 киһини ыытыыга ыытыллыбыттара бэлиэтэнэ.

Итиннэ тэҥнэн саасы ыаһыыга бэлэмнэнии тулуйуллуоҕат быстаарыылар таһаарыллыбыттар. 2000 тонна нойуом сиэтэ таһыллан иликтэр, оттон балыыныгар хаары чистэтии сарадаммакка турар, хаҕыа хаарын чистэтии туһунан эмиэ да бырыыллыбат.

Туорахтаах культуралар сиэмэлэрин ыраастаһыыга сүптоох суолтаны биэрбэттэр. Ол курдук, сыллата айыы күнүн сиэмэни ыраастаһыны ыытыыттар, саас кэлэн эйдэҕэ буоллар, быйыл да эмиэ онуок балаһыанньа хатыланна. Күнүн бириэ ыраастаабыттара, сиэмэ хаачыстыбата улахан молтох, билигин да ыраастаһыан саталанна илик. Ыһыыга 50 тонна сиэмэ тиийбэт. Сиэмэ ыскылаатыттара, сарайдара тиийбэттэр.

Отделениеҕа хортуоппуйу уонна оҕоруот аҕыйах үүнээрэннэ бэлэмнэнии үлэлэр тулуйуллуоҕат молтох туруктаахтар. Хаспыт күнүн тымныы түспүтүн кэннэ 80 тонна кипрэр хортуоппуй ыскылаатыы тутан туһаҕа киллэрбиттэрэ. Итиэ кэмнэ диэри хортуоппуйу автогаражка сытыарбыттара уонна сиэ подвалга сатиннан, ахсыннан ыйдарга таспыттара. Оттон элбэх хортуоппуй сиэмэтэ буорту буолуута таһаарыллыыбат. Онуу талыы тохсуннуу ыйтан саталанан баран биэрэ диэри аҥара эрэ бүтэриллибит. Итиэ түмүгэр сиэмэ улахан-мык тиийбэт буолбут. Оттон тиийбэт хортуоппуйу булуута үлэ ыытыллыбат. Хортуоппуй эбэнэта аастыт сылга үчүгэйдик үлэлэбэтэҕэ. Быйыл эбэнэҕа биир эрэ киһини булуунан уоскуйан олороллор.

Оҕоруот аҕыйах үүнээрэннэ бэлэмнэнии эсэ молтох туруктаах. 1000 кв. метрдээх сиэ теплицаҕа тутуута саталанна илик. Эрэ теплицаҕа эмиэ туох да үлэ ыытыллыбат. Теплицаларга үлэлиэхтээх дьоннор атын үлэлэргэ босхолоно иликтэр. Онон теплицалары оҥоруута, рассаданы бэлэмнээһиннэрэ үлэ хойутуур кутталламмыт.

Саасы ыаһыыга бэлэмнэнии үлэлэргэ, нэйуому таһыыга сиэмэни ыраастаһыыга эмиэ уонна үлэйит күүс тиийбэт. Ыаһыыга бэлэмнэнии үлэлэр тустарынан совхоз рабочкомутар, нэһилиэк Советыгар исполкомутар хас да тэҥэ дьуулаҥналлыыбыт. Ол үрдүнэн баар итэҕэстэр билигин да туоратыллан иликтэр.

Народнай хонтуруол комитета саасы ыаһыы бэлэмнэнии хаалыыттан таһаарарга отделение салалтатын сорудахтаабта.

КӨРДӨРӨН АГИТАЦИЯНЫ ОРОЙУОННААҐЫ ТӨРДҮС КӨРҮҮ-КОНКУРС БАЛАҺЫАННЬАТА

Көрдөрөн агитацияны төрдүс көрүү-конкурс сылынан ССКП XXIV съеһин ууруахтарын олохха киллэриннэн сибээстээн ССКП КК ахсынныыстаабы (1973 с.) Пленумун, ССКП КК социалистическай куоталаһыны тэрийиигэ кэнники таһаартаабыт ууруахтарын, партияҕа, советскай норуокка ыытыллыбыт, тохсус пятилетканы болдьоҕун иннинэ толоруута ылыныллыбыт эбэһээтэлистибэлэри ситиһиилээхтик толорор иһин үлэһиттэр социалистическай куоталаһыыларын тэрийиигэ көрдөрөн агитация оруолун үрдэтии буолар. Көрүү-конкурс «Бүгүн бастыҥнар ситиһиилэрэ—сарсын коллектив бүтүүнүн кирбиитэ» диэн девиһиннэн ыытыллар.

Көрдөрөн агитация икки көрүүнэн өгөһүллүөх.

Бастакыта, капитальнай өгөһүктэр. *Манна* киирэллэр дьиэ таҥынарыы уонна дьиэ иһиннээҕи улахан *хаамыыдаах тематическай* өгөһүктэр. *Онно сүрүн* темаларынан: ССКП XXIV съеһин тохсус биэс сыллаах былаанын Директиваларын олохха киллэриигэ социалистическай куоталаһыны тэнитии, норуоттар дорҕоонуулара, интернациональнай иитии, ССКП КК аан дойдуга Эйэни бөҕөргөтүүгэ ыытар утумнаах үлэтэ, ЫБСЛКС XVI съеһин ууруахтарын олохха киллэриигэ *ыччат кууруппэхтэх үлэтэ,* коммунистическай обществоны тутуугa советскай киһи—үлэ киһитин обраһын көрдөрүү уо.д.а. буолуохтаахтар.

Иккис, аһаан иһэр (текущай) үлэни-хамнаһы көрдөрөр наглядная агитация. Манна хаһаайыстыбалар фермаларыгар, тэриллэр эстэриигэр, агитационнар киниэриигэр баар кыһыл мунньуктар үлэлэрэ киирэр. Кыһыл мунньуктар үлэһиттэр ортолоругар социалистическай куоталаһыны тэрийиигэ киин миэстэлэриэн буолаллар.

Көрдөрөн агитация сүрүн сылынан хас колхоз, совхоз, тэриллэ уонна предприятие ахсын баар ис кыахтары мунньуурдук туһаныыга, производство кэдьүүһүн улаатыннарыыга, үлэ өнөрүмтүөтүн үрдэтиигэ, себестоимоһы намтатыыга, кэмчиллэһии уонна кичэллээх буолуу иһин охсуһуурга, үлэҕэ коммунистическайдыы сыһыанньыыга, норуоттар дорҕоонууларын уонна интернациональнай иитии бөҕөргөтүүгэ үлэһиттэри түмүү уонна киниэлэр айымньылаах үлэлэрин тэрийии буолар.

Көрүү-конкурс түмүктэрин *быһаарыыга тэрийэр комиссия уонна жюриэлар* маннык көрдөбүлэриэн *салайтараллар. көрдөрөн* агитация идейноһа, олоҥу кытта сибээһэ, чопчута, дэтиттэр формалаах, үчүгэй өгөһүүлээх, көстүмүөтэ, болҕомтоҥу тардыытата, дьоҥҥо тиийиитэ уо. д. а.

Комиссия миэстэлэри үс бөлөхтө араараан быһаарар.

Бастакы бөлөхтө көҥүлэкэтэр *куоталаһаллар. Онно 1* бастакы, 2 иккис уонна 2 үһүс миэстэлэр аналыахтара. Манна хас биирдии көҥүлэк иһигэр киирэр барыы государственнай тэриллэлэр, учреждениелар, фермалар, капитальнай уонна аһаан иһэр (текущай) наглядностара барыта киирэр.

Иккис бөлөхтө оройуон киниэ промышленнай уонна учрежденческай тэриллэлэрэ куоталаһаллар. Дьиэ ис уонна тас өттүгэр өгөһүктэр киирэллэр. 1 бастакы, 2 иккис, 2 үһүс миэстэлэр ананаллар.

Үһүс бөлөхтө оройуон барыы орто уонна аҕыс кылаастаах оскуолалара тас уонна ис оформлениелары өгөрүүгэ куоталаһыыларыгар 1 бастакы, 2 иккис, 2 үһүс миэстэлэр ананаллар.

Көрдөрөн агитацияны көрүү уонна кыайылыахтары быһаарыы бэс ыйын 10—20 күннэригэр ыытыллыаҕа. Итиннэхэ диэри нөҥүлэктэриниэн уонна тэриллэриниэн көрүү ыытыллан түмүктэнэхтээх. Ханна көрдөрөн агитация совета тэриллибэтэх уонна ситэтэ суох саастаахтах сирдэриигэр итинник советтар тэриллиэхтээхтэр. Көрүү түмүгүнэн кыайылыах нөҥүлэктэргэ, тэриллэлэргэ, оскуолаларга уонна биирдиилээн активистарга дипломнар, грамоталар туттарыллыахтара.

Көрдөрөн агитацияны өгөрүүгэ матырыйаалларынан уонна үсүнэн хааччыйыыны хаһаайыстыбалар, тэриллэлэр, предприятиелар, оскуолалар бэйэлэрин суоттарыгар ылыыллар. Көрүү-конкурсу тэрийиигэ эпиэтинэһи туһаах салайаччылар, партийнай, комсомольскай, советскай, профсоюзнай уонна культурнай-сырдатар тэриллэлэр сүгэлэр.

КӨРДӨРӨН АГИТАЦИЯНЫ КӨРҮҮ-КОНКУРС ОРОЙУОННААҐЫ ТЭРИЙЭР КОМИССИЯТА.

СПОРТ

ХАЛЛААҐНА—КЫРГЫТТАР ЭРЭ

Парашютист кыргыттар—Советскай Армия прапорщиктарын, Салгыннааҕы десантнай сэриилэр Кинн спортивнай парашютнай кулуупторын чилиэннэрин ахсаннарыгар—биһиги дойдубутугар уонна тас дойдулардааҕы улахан күрэхтэһиилэргэ кыайыылар. Парашютист кыргыттар ситиһиилэрэ—дьаныардаах эрчиллиилэр түмүктэрэ. Кинилэри хас күн ахсын хайыһар суолугар уонна харбыыр бассейнга, тиргэ уонна сүүрэр суолга көрүүхэ сөп.

Ханнас снимокка: аан дойду хас да гостуллаах рекордсменката, ССРС Сэбиланнилээх Куустэрин чемпионката, Салгыннааҕы десантнай сэриилэр абсолютнай чемпионкалара, спорт маастара З. Курицына.

Уҥа снимокка: парашютунан ыстаныы.

Н. Акимов фотота. **ССТА фотохрониката.**

ИННИКИ—БИҺИЭННЭРЭ

Бу күннэргэ Алексеевскай оройуон киниигэр Ытык Күөлгэ «Урожай» ДСО уобаластааҕы Советын муучча дуобатыгар хамаанданан күрэхтэһиитэ бара турар. Усулуобуйа быһыытынан хамаандана үс улахан киһи, икки оҕо кириэхтээх. Биһиги оройуоммут спортивнай чиэһин И. Пинигин, Н. Николаев, В. Бараксанов, Д. Кладкина уонна М. Поисеева састаантаах хамаанда комуоксуур.

Барыта 14 оройуон кыттыыны ылар. Бастакы турга биһиэннэрэ горнайдары 4,5:0,5 ахсаанынан хоттулар, Д. Кладкина тэҥнэстэ. Онтон салгыы уус-алдаҥнары 3,5:1,5 (Пинигин, Николаев, Кладкина тэҥнэһэннэр), ленинскэйдэри 4:1 (Николаев, Поисеева тэҥнэһэннэр), муомалары 4:1 (Пинигин, Николаев тэҥнэһэннэр), аммалары 4:1 (Кладкина, Поисеева тэҥнэһэннэр) ахсаанынан кыайталаатылар. Арай алексеевскайдарга 1,5:3,5 хоттордулар.

Онус тур кэнниттэн биһиги дуобатчыттарбыт 36,5 очколаах бастаан иҥэллэр. Иккискэ—35,5 очколаах алексеевскайдар, үһүскэ—33,5 очколаах мэҥэлэр. Инники оссо тыҥаһыччаах көрсүһүүлэр куттэлэр.

КУЛЬТУРА ЭДЭР ҮЛЭҺИТТЭРЭ

Оройуон культурнай-сырдатар тэриллэлэриэсэ сыл ахсын үөрэхтэрин бүтэрэн эдэр үлэһиттэр кэлэллэр. 1973 сылга кэлбиттэр ортолоругар Надежда Сивцева, Валентина Ермолаева баалар. Бу эдэр үлэһиттэр арыйах хонуктаабыта дипломнай үлэлэрин ситиһиилээхтик көмүскэтиллэр.

Надежда Сивцева Культура оройуоннаары дьиэтигэр балетмейстерынан үлэлээбитэ сыл аҥара буола илик, ол эрээри эдэр үлэһит бу кылгас кэмнэ оскуола оҕолоруттан уонна ыччаттан коллектив тэрийдэ. Кини бөлөмнөөбит ыччаттарын комиссия үчүгэйинэн сыаналаата. Маныаха, дьиҥэр, күннээҕи эрэ үлэ сыаналаммат, эдэр үлэһит диникитин үүстүк үлэлиэҕэ, кыаҕын, талаанын арыйыыта диэн эрэниллэр.

Концерга көрдөрүллүбүт нуомэрдэртэн «Таба ыччата», илиҥҥи, бурятскай, киргизскай ыччаттар суһал ритмнэриниэн, динамикаларыынан, баай рисунектарыынан, туспаҥай хамсаныыларынан кэрэхсэнилэр.

Омук ыччаттарын толоруута таҥаһа-саба эмиэ улахан оруоллаах. Бу өттүк балайда кыаба түспүттэр. Көстүүмнэри тигиигэ тас формата, оҕуора, таҥаһын дьүһүнэ сөпкө бэриллибиттэр. Ыччат ис хоһоонун арыйыыта ыччаттыгыт сценическэй культурата көмөлөһөр. Ыччат ылыынан илии-атах сатабыллаах хамсаныыта, сирэй-харах мимиката, музыкаҕа сөп түбэһиннэрэн кэйиилээхтик ыччаттаһиин буоллаллар. Бинр сыыһа хамсаныы ыччат композициятын ыһан кэбиһиэн сөп. Дуоһа кэйэр-үөрэр кэмигэр ыччаттыгыт сирэйигэр сырдык мичээр, оттон хомойор-курутуйар түгэнигэр мунчаарыы көстүөхтээх. Итинник наадалаах түгэннэргэ, ыччаттыгыт туруораччы болҕомтотун уурбатаҕына, дуоһа ис кэйиитэ бэриллибэхпэ хаалар. Биһиги корбут ыччаттэрбитигэр, ордук юкагирдыы ыччатыгар, хомойуох иһин, сценическэй искусство ити нарын кыраасканнара чочуллубатахтар.

Ыччатыгыт туруоруута үүс хатылаһыннара суох туох эмэ саҥа уонна уотунан киэргэтии эрэйиллэр.

Надежда Сивцева инникитин эдэр талааннары итиннэ байэтиллэр, дьоҕурун ууран утумнаахтык уонна айымньылаахтык үлэлиэ диэн эрэнибит.

Валентина Ермолаева Сылаг Культуратын дьиэтин үүс-уран самодеятельноһын салайаччыныан эмиэ саҥа үлэлиир. Кэйиилэккэ олорор, үлэлиир дьоҥтон түмэн концерты, биэчэри туруоруу эдбох сыраттан тахсар. Туһаах үлэни мөлтөппөккө, тэтимин быспакка сайыннарыы специалист төһө дьоҕурдаах-ыттан, үлэтин таптыырыттан, инициативалаах-ыттан тутулуктаах. Биһиги саҥаабытыгар Валентина дипломнай үлэтин төһө да миэстэҕэ музыкант суоҕун иһин бэрка кичэйэн болөмнөөбит, үүс оскуола оҕолорун уонна эдэр ыччаты ыччатка тардыбыт. Урукку өттүгэр оскуола оҕолорун түмэн ыччат туруоруу сэдэх этэ. Быйыл бу үлэ балачча тэнийэн эрэрэ билиннэ. Ити олус үчүгэй, каскиллээх дьыала.

Сылаг кэрдэрбүт концертара—идея уонна үүс-уран өттүнэн бэртээхэй концерт, үлэһит ыччат талаанын, дьоҕурун таба тайаммыттар. Бүгүнгү күннэри үлэ-хамнас, биирдиилээн дьон итэҕэстэрин сытыытык критикалыыр сценкалар Ермолаева дипломнай үлэтин улаханнык киэргэттилэр. Үнкүүлэртэн «Индийскэй» ыҥырыы ураты тутан баллаах. Бу уустук ыҥырыы рисунока баай, пластика, мимика, ис дуоһа кэйиитэ бэрыта баар. Музыкальнай өттүнэн олус сценическэйдик, сөп ритмнээхтик уонна тиэмпэлээхтик толордулар. Барт боростуой таҥастан бэртээхэй көстүүмнэр тигиллибиттэр.

Концерт туох итэҕэстэрдээҕий? Сценическэй культура билигин да намыһах—нуомэри толороччулар сценаҕа уруу-хойуу тахсаллар, сценаны таҥаһын (кулисалары) наһаа хамсаталлар, айымньылар автордарын аатталаттар, сценаҕа суоҕутуруу, көмсэтии, толороччуну мөһөйдөөһүн, сыыһа-халты биллэрии, концерт тиэмпэтин сүтэрии, уотунан киэргэтиини үлүбэй тутуу уо.д.а. Иннинитин В. Ермолаева үүс-уран самодеятельноһы салайаччы буолан туран ити наадалаах кордобуллэри тутуһуохтаах, итэҕэстэри кэннэрэргэ үлэлиэхтээх.

Эдэр үлэһиттэргэ айымньылаах үлэлэригэр ситиһиини баҕарабыт.

И. КАНДИНСКАЙ,
райсовет исполкомун культураҕа отделын сэбиэдиссэйэ.

Тэрээһин суоҕун тэбинтэ

Аасыт өрөбүл күннэргэ, Чурапчы салаанньатыгар, икки сиринэн, оройуоннаҕа хамаанданан бастыыр иһин баскетболга күрэхтэһии ыытыллан түмүктэнэ.

Эр дьон интернат-оскуола спортивнай саалатыгар күрэхтэһиилэригэр бастакы миэстэни субуруускайдар, иккиһи СПТУ-13 курсаннара, үсүһү оройуон киниин баскетболистара ылаттаатылар. Дьахталларга күрэхтэһии Чурапчы орто оскуолатын спортивнай саалатыгар ыытыллыбыт. Онуоха СПТУ-13 хамаандата кими да тулуппата. Курсаннарга ким бырадыыпан хотторбут Субуруускай аатынан сохоз кыргыттара иккис миэстэни ылылар. Үһүскэ Калинин аатынан колхоз хамаандата таҕыста.

Уопсай түмүккэ бастаанар субуруускайдар цубоктарын иккис сылын ылдьа хаалыннар, иккискэ күрэхтэһиигэ быйыл саҥа ыыттар СПТУ-13 хамаандата таҕыста. Үһүс миэстэҕэ Ленин аатынан колхоз хамаандата тиҥиста.

Оройуон киниин кыргыттара күрэхтэһиигэ хойутаан кэлэллэр, сорох оонньоччулара суохтар. Хамаандалара ыытыллан хаалан, СПТУ-лары кытта оонньообокко эрэ быһа хоттордулар. Итинник мөлтөх тэрээһини тэбинтигэр уопсай түмүккэ бэҥис миэстэнэн дуоһуйарга тиийдилэр.

Е. ФЕОФАНОВ.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы п. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—9-13-95, редакторы солбуйааччы, эпиэтиир секретарь—9-14-95, отделлар—9-14-95, уопсай—9-15-05.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

САКААҺЫН №-рэ 35 ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ п. Чурапча, ул. Карла Маркса, 52, Тиэрэ 2000